

Norges Miljøvernforbund (NMF)
Postboks 593, 5806 BERGEN
www.nmf.no
nmf@nmf.no

Bergen, 30.06.2022

NVE
nve@nve.no
baso@nve.no

Saksnummer 201405411 - Ålesund kommune - drikkevannsutttak fra Brusdalsvatnet

Norges Miljøvernforbund viser til NVE sin høring
Saksnummer 201405411 - Ålesund kommune - drikkevannsutttak fra Brusdalsvatnet
<https://www.nve.no/konsesjon/konsesjonssaker/konsesjonssak?id=8747&type=V-2>

Dessverre så virker det til at Ålesund kommune i konsesjonssøknaden har bedt om å få tillatelse til en urealistisk lav minstevannføring. I konsesjonssøknaden kan det også virke til at Ålesund kommune har unnlatt å nevne flere forhold som bør være viktige når NVE skal behandle konsesjonssøknaden.

Rødlistearter

Det virker noe spekulativt når kommunen søker om minstevannføring, unnlater å nevne en hel rekke med rødlistede arter, og satser på at ingen oppdager at man i konsesjonssøknaden har forsøkt å hemmeligholde en hel rekke med rødlistearter som befinner seg langs vassdraget. I søknaden til Ålesund kommune er det ikke «en» rødlistet art som er unnlatt, men «mange». Kommunen kan umulig ha gjort en god jobb med å kartlegge hvilke rødlistede arter som befinner seg langs vassdraget. NMF oppfordrer med dette om at NVE retter en skriftlig henvendelse til Ålesund kommune, og ber denne kommunen om å utføre en bedre kartleggingsjobb av rødlistede arter langs Brusdalsvassdraget.

NMF har tatt en undersøkelse i Artsdatabanken, og vi ser der at det er særdeles mange funn av rødlistede arter langs Brusdalsvassdraget som Ålesund kommune har unnlatt å nevne. Av oversikten i Artsdatabanken så ser vi også at Ålesund kommune har oppgitt feilaktig informasjon om de få rødlistede artene som kommunen har opplyst i konsesjonssøknaden. Blant annet så påstår Ålesund kommune feilaktig at arten «hettemåke» er i kategorien VU, mens i følge Artsdatabanken så er arten hettemåke kritisk truet

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01

Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

(<https://artsdatabanken.no/taxon/Chroicocephalus%20ridibundus/3671>). En annen kritisk truet fugleart som i følge Artsdatabanken befinner seg ved Brusdalsvassdraget er fuglen vipe.

En annen art som Ålesund kommune i konsesjonssøknaden har opplyst feil kategori på er fuglearten Dvergdykker, som Ålesund kommune påstår at er bare VU. I følge Artsdatabanken er fuglearten Dvergdykker sterkt truet, ikke VU.

Ålesund kommune har unnlatt å opplyse at fugleartene krykje, makrellterne, bergand, dvergdykker og knekkand er observert ved Brusdalsvassdraget, enda også disse artene i Artsdatabanken er kategorisert som sterkt truet.

I kapittel 5.3 side 37 i «Konsesjonssøknad - uttak av vatn og regulering av Brusdalsvatnet» så har Ålesund kommune unnlatt å nevne flere rødlistearter som beviselig har tilhold i vassdraget. Ifølge Ålesund kommune så er det av vannlevende organismer kun elvemusling og ål som er rødlistet. Ålesund kommune har også oppgitt feil informasjon om arten ål, som Ålesund kommune påstår at bare er VU, mens den i følge Artsdatabanken er sterkt truet.

Hva er årsaken til at Ålesund kommune har unnlatt å nevne at også den rødlistede arten laks har tilhold i vassdraget? (<https://artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/8149>).

Ålesund kommune har helt unnlatt å nevne at det også befinner seg rødlistede pattedyr som har tilhold langs vassdraget. Hva er årsaken til at Ålesund kommune har unnlatt å nevne at det befinner seg flere typer fredede flaggermus langs vassdraget?

Sitat fra side 99 i Møre og Romsdal fylkeskommune sin kartlegging av naturtyper i Ålesund kommune 2008:

«I tillegg er vatnet og elva den rikeste sommerlokaliteten som er dokumentert for dvergflaggermus, nordflaggermus, skjeggflaggermus (NT) og vannflaggermus (Tore Chr. Michaelsen pers. medd.)»

Kilde:

<https://www.statsforvalteren.no/siteassets/fm-more-og-romsdal/dokument-fmmr/miljo-og-klima/naturmangfald/kartleggingsrapportar/kommunale/alesund-2008.pdf>

Ifølge rapporten fra Møre og Romsdal fylkeskommune så befinner det seg også sangsvane ved Lillevannet, sitat side 99:

«Eksempelvis er sangsvane (NT) og tallrike andre arter årvisse overvintre.»

Kilde:

<https://www.statsforvalteren.no/siteassets/fm-more-og-romsdal/dokument-fmmr/miljo-og-klima/naturmangfald/kartleggingsrapportar/kommunale/alesund-2008.pdf>

Hva er årsaken til at Ålesund kommune har unnlatt å nevne at sangsvane av og til befinner seg ved Lillevannet?

Rapporten fra Møre og Romsdal fylkeskommune nevner også flere ulike rødlistede planteslag som befinner seg i, ved og langs vassdraget som Ålesund kommune har unnlatt å nevne i konsesjonssøknaden til NVE.

Av kritisk truede plantearter som i følge Artsdatabanken befinner seg langs Brusdalsvassdraget er flere forekomster av skoghøymol. Eksemplaret av skoghøymol som var avbildet i Sunnmørsposten 15.juli 2021 er faktisk ikke avmerket i Artsdatabanken.

SPJELKAVIK:
Lillevatnet i Spjelkavik
er en del av Brusdals-
vassdraget.
FOTO: STAAL WATTØ

Fant sjelden plante i Spjelkavik

Ålesund kommune er varslet om funn av en kritisk truet planteart i Spjelkavikvassdraget.

– Dette kan fort være en av de viktigste forekomstene nasjonalt, skriver biolog Dag Holtan i meldingen til Ålesund kommune. Det dreier seg om et nylig funn av skoghøymol.

Han mener at vassdraget dessverre allerede er sterkt preget av fysiske inngrep og massive innslag av en del fremmedarter, men at hovedlokalteten for skoghøymol foreløpig ikke ser så verst ut.

Han ber kommunen snarest sørge for detaljert kartlegging av hele vassdraget, både for skoghøymol, viktige naturmiljøer og fremmedarter.

Skoghøymol tilhører sli-reknefamilien, blir inntil en meter høy, har rød stengel og mørkegrønne blad.

Ifølge Store norske leksikon

er den bare funnet i Hordaland.

I Norge er skoghøymol fredet og rødlistet som kritisk truet art.

MONA SKJONG
ms@smp.no

I følge Artsdatabanken så er det også flere andre rødlistede arter som befinner seg langs Brusdalsvannet, blant annet flere forekomster av krypjonsokoll som er kategorisert som sterkt truet.

Av andre arter som det befinner seg flere eksemplarer av langs turstien langs Brusdalsvassdraget er den sterkt truede arten ask. NMF kjenner til flere eksemplarer av asketrær som vokser langs Brusdalsvassdraget enn de eksemplarene som er registrert i Artsdatabanken. På asketrær virker registreringene i Artsdatabanken til å være svært mangelfull langs Brusdalsvannet, med bare en registrert forekomst, NMF kjenner til mange flere forekomster av asketrær langs Brusdalsvassdraget. Det kan nevnes i en bisetning at

Spjelkavikas venner dessverre hugget ned ganske mange asketrær da de våren 2022 ryddet langs turstien ved Lillevannet. Etter NMF sin oppfatning så bør ikke Spjelkavikas venner få tillatelse til å hugge ned trær langs Brusdalsvassdraget i fremtiden.

I Artsdatabanken er det registrert mange flere rødlistede arter langs Brusdalsvassdraget enn hva NMF nevner i dette brevet. NMF sin oppstilling av rødlistede arter langs Brusdalsvassdraget er derfor ikke komplett.

Ettersom at kommunen har unnlatt å nevne svært mange rødlistearter som beviselig har tilhold i og langs vassdraget, så er det åpenbart at kommunen ikke har gjort en god nok jobb med å kartlegge biologisk mangfold langs vassdraget. Kommunen har ikke engang tatt seg tid til å se i Artsdatabanken. Med den mengden av rødlistede arter som befinner seg i og langs vassdraget, som ikke er nevnt i konsesjonssøknaden, så mener NMF at det ikke er tilrådelig at NVE gir tillatelse til så lav minstevannføring som Ålesund kommune har lagt til grunn i sin søknad. Det vil fremstå som helt feil dersom NVE på beviselig mangelfullt grunnlag vedrørende rødlistede arter, gir tillatelse til større vannuttak enn hva som er påkrevd for å sikre overlevelse til de rødlistede artene som Ålesund kommune kanskje ikke har nevnt i sin konsesjonssøknad. For å ivareta alle rødlisteartene langs vassdraget, som kommunen tilsynelatende har forsøkt å hemmeligholde eksistensen av, så er det viktig at NVE setter krav til mye høyere minstevannføring enn hva Ålesund kommune har søkt om.

Av prinsipielle grunner er det også viktig at Ålesund kommune ikke kan få gjennomslag for sitt ønske om ekstremt høyt vannforbruk når kommunen åpenbart har forsøkt å hemmeligholde eksistensen av så mange rødlistede arter, samt i tillegg kategorisert de få artene som kommunen har opplyst om feil. Ålesund kommune har på dette viset forsøkt i å villede både NVE og befolkningen for øvrig, og det fremstår da som helt feil at kommunen da skal belønnes med høyere vannuttak enn hva det er grunn til. Dersom NVE belønner en kommune som kommer med villedende, mangelfull og direkte feil informasjon om rødlistede arter, så kan dette danne presedens i forvaltningen der også andre kommuner i fremtiden forsøker å gi feilaktig informasjon til NVE. Det er derfor viktig at NVE nå setter et eksempel, og fastslår at antallet rødlistede arter langs Brusdalsvannet er så underrapportert, at det ikke er forsvarlig å innvilge kommunen så høyt vannforbruk som kommunen ber om i konsesjonssøknaden.

Dersom NVE nå gir tillatelse til det som Ålesund kommune ber om, til tross for mangelfull innrapportering av rødlistede arter, da vil dette også danne en uheldig presedens for næringsdrivende som i fremtiden sender søknader både til NVE og til Ålesund kommune. Næringsdrivende vil legge merke til at kommunen driver med lureri, for å få tillatelse, og når kommunen oppfører seg slik, da vil næringsdrivende kanskje kunne tro at det er akseptabelt at også de oppfører seg på samme vis som kommunen, og i fremtiden underrapporterer forekomster av rødlistede arter.

Tørrlagt laksetrapp

Ålesund kommune sin «Konsesjonssøknad - uttak av vatn og regulering av Brusdalsvatnet» inneholder mange flotte fotografier som viser store mengder med vann som fosser ned vassdraget på enkelte dager der det unntaksvis er ekstremt stor vannføring i vassdraget. Slike dager med svært stor vannføring er imidlertid ikke representative for dette vassdraget.

Kommunen og Brødrene Sunde AS hadde sommeren 2021 så høyt vannforbruk fra Brusdalsvannet at det ikke lenger rant vann i laksetrappa. Laksetrappa ble sommeren 2021 helt tørrlagt. Sommeren 2021 var det så lite vann i vassdraget at det oppstod ansamlinger av algeoppblomstring i Lillevannet. Dersom det hadde vært normal vannføring i elva, så ville algene ha blitt med vassdraget videre nedover mot fjorden. Det at Brødrene Sunde AS og Ålesund kommune henter ut så mye vann at det til tider knapt renner vann ned i elva utgjør en stor trussel mot liv og rødlistede arter i vassdraget. Det kan på NMF virke som at Ålesund kommune har unnlatt å legge ut fotografier i konsesjonssøknaden som viser hvor lite vann det er i elva på de tidspunktene der Brødrene Sunde AS og kommunen har forsynt seg svært grådig med vann. Ettersom at Ålesund kommune ikke har publisert slike fotografier i sin konsesjonssøknad, så publiserer NMF noen slike fotografier her:

Laksetrappa ved Brusdalsvannet, fotografert 12.8.2021

Laksetrappa ved Brusdalsvannet, fotografert 5.8.2021

Laksetrappa ved Brusdalsvannet, fotografert 4.8.2021

Laksetrappa ved Brusdalsvannet, fotografert 5.8.2021

Kommunen sitt planlagte reservevannverk

Ålesund kommune har planer om å etablere 2 vannverk fra Brusdalsvannet, dette tilsier ytterligere bruk av vannet. I tillegg har Brødrene Sunde AS etablert 2 rørledninger til Brusdalsvannet, den ene ledningen går i Brusdalselva, og den andre ledningen er gravd ned på land.

Det antas at både kommunen og Brødrene Sunde AS planlegger overforbruk av vann fra Brusdalsvannet. Brødrene Sunde AS bør pålegges å få vann fra kommunens nett, slik at vi får kontroll over vannforbruket hos dem. Kommunen bør pålegges å hente reservevann fra en ekstern vannkilde, dette også grunnet EØS-avtalen som fastsetter krav til reservevann. Det er en uakseptabel risiko at hverken Brødrene Sunde AS eller kommunen har tilgang til reservevann fra eksterne vannkilder.

Fra Ålesund kommune sin «Konsesjonssøknad - uttak av vatn og regulering av Brusdalsvatnet» siteres følgende fra side 20:

«Som omtalt i avsnitt 2.3 er omsøkt uttak på 55 000 m³ /døgn vesentlig større enn dagens uttak på 30 000 m³ /døgn, men det er ikke forventet at uttaket vil øke vesentlig i forhold til dagens uttak i nær fremtid. I forbindelse med planlegging av nytt vannbehandlingsanlegg i Fremmerholen er f.eks. det dimensjonerende vannbehovet i 2050 beregnet til 36 000 m³ /døgn (Ålesund kommune 2018).»

Kilde:

<https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/62a83fb0-8629-4362-8fec-5affc995f4be/201405411/3427533>

Det fremgår ikke klart av sitatet over om det er Ålesund kommune sitt daglige vannuttak som er 30 000 m³ /døgn, eller om dette er det sammenlagte vannuttaket for både Ålesund kommune og Brødrene Sunde AS. NVE bør sørge for å få klarhet i hva det totale sammenlagte vannuttaket er for både Ålesund kommune og Brødrene Sunde AS. NVE bør også sørge for å fatte en beslutning om hva som skal være maksimalt tillatt sammenlagt vannforbruk for både Ålesund kommune og Brødrene Sunde AS.

Ettersom at Ålesund kommune i dag har hentet ut 30 000 m³ /døgn, og dette har resultert i tørrlagt laksetrapp, så kan NMF ikke akseptere en ytterligere økning i vannuttaket. Vannuttaket bør heller reduseres, slik at det settes en minstevannføring som sikrer at det til enhver tid er vannføring i vassdraget, slik at man unngår at manglende vann går på bekostning av yngel, elvemusling og andre arter.

Etter NMF sin oppfatning så vil Ålesund kommune sin planlagte reservevannløsning utgjøre en trussel mot rødlistede arter og biologisk mangfold langs Brusdalsvassdraget. Det fremstår som uakseptabelt at Ålesund kommune tilsynelatende forsøker å snike seg unna bestemmelsene om reservevannforsyning ved å etablere 2 vannverk fra samme råvannskilde. Hvor skal Ålesund kommune hente sitt reservevann fra dersom det blir overforbruk av vann fra Brusdalsvannet? Skal kommunen da få dispensasjon fra NVE til å hente enda mer vann fra Brusdalsvannet?

NMF ber med dette om at NVE pålegger Ålesund kommune å hente sin reserve drikkevannsforsyning fra en ekstern råvannskilde. Det finnes tilgjengelige råvannskilder i de tidligere kommunene Ørskog, Skodje og Haram, som nå er sammenslått med Ålesund kommune.

Etter NMF sin oppfatning så bør NVE nå sette så høy minstevannføring i Brusdalsvassdraget at Ålesund kommune blir nødt til likevel å etablere reservevannforsyningen fra en ekstern råvannskilde. Slik NMF har forstått regelverket om reservevannforsyning, så skal det også benyttes en annen råvannskilde til dette. Etter NMF sin oppfatning så holder ikke å gjøre slik som Ålesund kommune planlegger å gjøre, nemlig å anlegge 2 vannverk som henter ut vann fra samme råvannskilde. Ålesund kommune sin planlagte løsning med reservevannløsning vil trolig utgjøre en risiko og trussel både mot folkehelsen til 70.000 innbyggere i kommunen Ålesund, Sula og Giske, og i tillegg en trussel mot rødlistede arter og biologisk mangfold langs Brusdalsvassdraget. Det er ikke ønskelig at man risikerer at Brusdalsvassdraget blir tørrlagt grunnet at Ålesund kommune ikke sikrer seg reservevann fra en ekstern råvannskilde.

Spjelkavikkanalen

Ifølge Ålesund kommune sin «Konsesjonssøknad - uttak av vatn og regulering av Brusdalsvatnet» så har kommunen planlagt å ha en måler for minstevannføring. Kommunen har unnlatt å nevne for NVE at Spjelkavikkanalen stjeler vann fra Brusdalsvannet. Kommunen lar det alltid renne vann inn i Spjelkavikkanalen.

For å sikre nok vann til hele Brusdalsvassdraget er det etter NMF sin oppfatning derfor påkrevd med minst 2 vannmålere. Det må både sikres nok vann til øvre deler av Brusdalsvassdraget, men også sikres nok vann til den delen av Brusdalsvassdraget som renner nedenfor Spjelkavikkanalen.

KONKLUSJON:

Brusdalsvassdraget er viktig for flere rødlistede arter, og NMF ber derfor om at NVE sørger for mye større minstevannføring av vann slippes ned i vassdraget enn hva som er søkt om i konsesjonssøknaden.

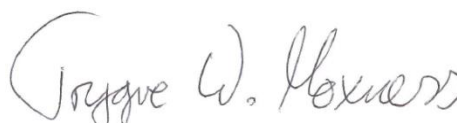
NMF ber om at NVE sender kommunikasjon i denne saken elektronisk til følgende saksbehandler hos NMF:

trygve@nmf.no

Med vennlig hilsen
Norges Miljøvernforbund

Ruben Oddekalv
Leder

Trygve W. Moxness
saksbehandler

Vedlegg:

Artikkel fra Sunnmørsposten som omhandler konsesjonssøknaden